

OKUL DENEYİMİ-II İŞBİRLİĞİNDE TARAFLARIN KARŞILIKLI BEKLENTİLERİ

Çavuş ŞAHİN*

Özet: Bu çalışmanın amacı, Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde yer alan tarafların birbirlerinden beklentileri, işbirliğinin düzenli bir biçimde sürdürülmesi ve taraflardan gelecek görüşler doğrultusunda bu dersi daha etkin bir yapıya kavuşturabilmek için neler yapılması konusunda çözüm önerileri belirlemektir. Bir betimsel çalışma olan bu araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. Ölçme aracı olarak ise araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 200 öğretmen adayı, 40 Eğitim Fakültesi görevlileri ve 80'de uygulama okulu görevlileri oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, tarafların birbirlerinden beklentileri tam anlamıyla gerçekleşmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Fakültesi, Uygulama Okulu, Öğretmen Adayı, İşbirliği, Okul Deneyimi-II

I. Giriş

Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği Programı, YÖK/Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi'nin program geliştirme kapsamında gerçekleştirildiği önemli etkinliklerden birisidir. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik yeterliliklerini kazanması için düzenlenen bir uygulama sürecidir.

Bu iş birliğinin genel amacı, öğretmen adaylarının kazanmış oldukları alan bilgisi, meslek bilgisi ve becerilerini etkili, verimli, güvenli olarak uygulamaları ve geliştirmeleri için görev ve sorumlulukların eğitim fakültesi ile uygulama okulu arasında paylaşılmasını sağlamaktır (YÖK, 1998). Eğitim fakültesi-uygulama okulu işbirliğinin özel amaçları ise şöyledir:

* Planlama, uygulama ve değerlendirmede belirlenen ilkeler çerçevesinde ulusal bir standart oluşturmak,

* Eğitim fakültesi ile uygulama okulu arasındaki işbirliğini geliştirecek bilgi alışverişini sağlamak,

* Eğitim fakültesi ile uygulama okulu arasındaki eğitim-öğretim sürecinde etkileşimi en üst düzeye çıkartmak (YÖK, 1998).

Okul Deneyimi-II etkinlikleri, öğretmen adaylarının lisans öğrenimi boyunca öğrendiği bilgi becerileri, bizzat okul ve sınıf ortamında uygulamaya koyma ve deneme açısından önemli bir aşamayı oluşturur. Bu uygulama ile, sınıf öğretmeni eğitimi, sadece fakültelerde yürütülen bir eğitim olmaktan çıkarak uygulama okulları ile paylaşılmaktadır.

Okul Deneyimi-II'nin yürütülmesinde karşılaşılan en önemli sorunların başında, eğitim fakültesi ile uygulama okulları arasındaki bazı organizasyon ve

* Arş.Gör.Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği A.B.D.

koordinasyon bozukluğu gelmektedir. Bunlar, uygulama çalışmalarının planlanıp yürütülmesinde iletişim ve işbirliğinin yetersizliği, okul yöneticilerinin öğretmen adaylarına kolaylık göstermedikleri, ilgili tarafların bu konuya yeterli önemi vermedikleri, görevlilerin ders yükü fazlalığı veya konuya ilişkin düzenleme, danışma ve rehberlik çalışmalarındaki yetersizliği, uygulama için okul ve sınıf bulma etkinliğinin öğretmen adaylarına bırakıldığı gibi sorunlardır. Hatta bu sorunları çözebilecek kişilerin bulunmadığı açıkça görülmektedir.

Yapılan çalışmalar sonucu, öğretmelik uygulaması dersinin daha sağlıklı yürütülebilmesi için tarafların daha fazla koordinasyonunun zorunlu olduğunu ve bunun için bu konularla ilgili bir hizmetiçi eğitim veya seminer düzenlenmesinin faydalı olacağı sonucu ortaya çıkmıştır (Azar, 2003:194; Ünver, 2003:87-100; Hacıoğlu, F. Ve Alkan, C.,1997).

Bu uygulamaya yönelik olarak Welton ve arkadaşları (Bines ve Welton 1995:224), fakülte-okul işbirliğinin sadece kuramsal bir kazanım olmadığını, dahası, kuramsal ve mesleki gelişmeye yönelik kaynak yaratmadaki öneminin küçümsenmemesi gerekliliğini vurgulamışlar ve ayrıca böyle bir partnerliğin eğitim hizmeti içerisinde, öğretmen adaylarının başarı ve deneyimlerini artırmada çok büyük öneme sahip olduğunu belirtmeden geçememişlerdir. Aynı şekilde Weaver ve Stanulis (1996)' e göre, öğretim elemanı ile uygulama öğretmeni arasında işbirliğine dayalı bir ilişkinin geliştirilmesi öğretmen adayları için oluşturulabilecek uygun bir ortamın köşe taşıdır.

Okul Deneyimi-II'nin en önemli öğeleri uygulama okulu, öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanıdır. Dersin amacına ulaşması bu öğelerdeki yeterlik düzeyine bağlıdır. Örneğin bir okulun uygulama okulu olabilmesi için, öğretmen adaylarına mesleki ve kişisel destek sağlamayı kabul etme, öğretmen adaylarının eğitimi için uygun bir ortama ve kaynaklara sahip olma, hedef alınan yaş grupları ve derslerle ilgili öğretmenlik deneyimi kazandıracak imkanlarına sahip olma, öğretmen adayları ile çalışmada deneyimli ve onların ihtiyaçlarına ilgi duyan bir öğretim kadrosuna sahip olma, öğretmen adayları için ulaşılabilir bir yerde bulunma, öğretmen adaylarının yapacakları uygulama, çalışmalarının düzenlenmesi, izlenmesi ve değerlendirilmelerinde eğitim fakültesi ile tam bir işbirliği içinde çalışacak bir yönetime sahip olma (YÖK, 2001:5) gibi özelliklere sahip olması gerekmektedir. Aynı şekilde, Okul Deneyimi-II'de etkili olan faktörlerin etkilerini hesaplamak ve uygulamanın başarısının artırılmasında bu faktörleri kontrol altında tutmak büyük önem taşımaktadır. Bunun yerine getirilmesi, öğretmen eğitiminin gerçekleştiği yer olan fakültelerin uygulama okulu ile işbirliği içinde olmalarıdır (Whiting, 1999:77).

Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği Programı, yalnızca öğretmen adaylarına uygulama olanağı sağlama programı değildir. Aynı zamanda, tarafların birbirlerini tanımlarına, kendilerini geliştirmelerine ve

fakültelerin deneyimli öğretmenlerden yararlanmalarına da fırsat sağlayıcı bir düzenlemedir.

Okul Deneyimi-II'ne katılan kişilerin işbirliği yapabilmeleri için öncelikle hangi konularda ve nasıl işbirliği yapabileceklerini bilmeleri gerekmektedir. İşbirliğinin kurulabilmesi için tarafların, kendi üstlerine düşen sorumlulukların bilincinde olmaları büyük önem taşımaktadır.

II. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde yer alan tarafların birbirlerinden beklentileri, işbirliğinin düzenli bir biçimde sürdürülmesi ve taraflardan gelecek görüşler doğrultusunda bu dersi daha etkin bir yapıya kavuşturabilmek için neler yapılması konusunda çözüm önerileri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Ayrıca, öğretmenlik uygulaması dersinde görevli kişilerin hangi konularda ve nasıl işbirliği yapmaları gerektiğine ilişkin yeterli bilgilerinin olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

III. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan deneklerin, geliştirilen anketlere (“Öğretmen Adayları Anketi”, “Eğitim Fakültesi Anketi” ve “Uygulama Okulu Anketi”) verdikleri cevaplarda, içten ve yansız davrandıkları,
2. Araştırma için kendilerine başvuru uzmanların görüşlerinin geçerli olduğu,
3. Çeşitli kaynaklardan sağlanan bilgilerin gerçeği yansıttığı,
4. Araştırma örneğine alınan öğretmen adayları, öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri, Okul Deneyimi-II ile ilgili tüm etkinliklere katıldıkları varsayılmıştır.

IV. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dallarındaki son sınıf öğrencileri, (2003-2004 öğretim yılında Okul Deneyimi-II'e katılan öğretmen adayları), bu Anabilim Dallarındaki uygulamaya katılan öğretim elemanları ve fakültenin bulunduğu Erzurum ilindeki uygulama okulları ile,
2. Öğretmen adayları, öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek için geliştirilen ankette yer alan görüş ifadeleri ile,
3. Konuyla ilgili ulaşılabilen yerli ve yabancı eserler ile, sınırlıdır.

V. Yöntem

Bir betimsel çalışma olan bu çalışmada, tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Bu yöntem olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan araştırmalarda kullanılır (Kaptan, 1991:59).

Bu araştırmada, evrene dahil Kazım Karabekir Eğitim Fakóltesindeki İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinin, bu Anabilim Dalı'nda öğretmenlik uygulamasını yürüten öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuş, bunun için anket formu oluşturulmuştur. Ayrıca, geniş bir literatür taraması yapılarak araştırmanın amacı ve sınırlılıkları çerçevesinde kavramsal yapının kuramsal temele dayalı olarak ortaya konulmasına ve var olan durumun betimlenmesine çalışılmıştır.

VI. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakóltesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. Sınıf öğrencileri, Okul Deneyimi-II'i yürüten öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri oluşturmaktadır.

Çalışma evreninin tümüne ulaşmanın zor olduğu düşünöldüğu için, evren içerisinden örneklem, random yoluyla seçilen 200 öğretmen adayı, 40 öğretim üyesi, 80'de uygulama öğretmeni olarak ele alınmıştır. Örneklem seçilirken, çok-aşamalı örnekleme tekniği kullanılmıştır (Erdoğan, 1988:89). Bu teknikle örneklemin, evreni temsil etmesi ve sonuçlara etki edeceği düşünölen faktörlerin mümkün olduğu kadar kontrol altında tutulması amaçlanmıştır.

Araştırmada kullanılan yöntemde örnek seçimi, olasılık hesabına dayandırılmıştır. Seçimin tümüyle rastlantıya bağlı olması dolayısıyla seçilen örneğin ana kütleyle yüksek derecede temsili sağlanmış olur. Yani, seçilen örnekte yer alan elemanlarda şu veya bu yönde varolabilecek sapmalar, elemanların yeterli büyüklükte olmasından ötürü birbirini götüreceğ, sonunda sapma olasılığı en az olan bir örnek elde edilmiş olacaktır (Seyidoğlu, 1995:32).

VII. Veri Toplama Aracı

Araştırmada ölçme aracı olarak anket kullanılmıştır. Toplanan bilgilerin gerçeği yansıtması için, ölçme aracının güvenilirlik ve geçerlik özelliğinin istenilen düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Ölçme araçlarının belirtilen özellikler açısından istenilen düzeyde olması, geliştirilmesi ile mümkündür. Bu nedenle, ölçme aracı veri toplamak için uygulamadan önce, konu alanı uzmanlarının görüşleri alınarak ve örneklem grubu ile benzerlik gösteren bir başka grup üzerinde uygulama yaparak geliştirileceğini ifade etmektedirler (Baykul, Gelbal ve Kelecioğlu, 2001:39).

Bu çalışma sonunda, kişisel bilgiler ve konu ile ilgili özelliklerin yer aldığı taslak öğretmen adayı anketi hazırlanmıştır. Her bir soru cümlesinin karşısına, "her zaman", "sık sık", "ara sıra", "pek seyrek" ve "hiçbir zaman" seçenekleri konulmuştur. Araştırmamızda, eř formulu yöntem kullanılmıştır. Bunun için, güvenilirlik hesaplanmasında, "Sperman Brown Korelasyon Katsayısı", "Kuder Richardson Formülü" ve "Cronbach Alpha Katsayısı"ndan faydalanılmaktadır. Anketlerimizin güvenilirliği de Cronbach Alpha Katsayısı ile test edilmiştir. Araştırmacılar Alpha değerini 0.50-0.70 arasında olmasının

ölçme aracının güvenilirliği için yeterli olduğunu söylemektedirler (Baykul, Gelbal ve Kelecioğlu, 2001:53; Sencer ve Irmak, 1984:633).

Araştırmamızda, Cronbach Alpha katsayılarının değerleri şu şekildedir. “Öğretmen Adayı Anketi” için **0.89**, “Fakülte Anketi” için **0.93**, “Uygulama Okulu Anketi” için ise **0.87** olduğu belirlenmiştir.

A. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplamak amacıyla iki yol izlenmiştir. Öncelikle araştırmamanın kuramsal boyutunun oluşturulması için konuyla ilgili çeşitli araştırma, makale, tez, kitap, yönetmelik, internet incelenmiştir. İncelenen kaynaklar, bu araştırmanın şekillenmesine yol açmıştır. Böylelikle araştırmamanın bölümleri, yöntemi, kaynakları belirlenmeye çalışılmıştır.

B. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının uygulanması tamamlandıktan sonra, cevap kağıtları kontrol edilmiş ve eksik bilgi verilen cevap kağıtları iptal edilerek değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Öğretmen adayları, eğitim fakültesi ve uygulama okullarına uygulanan anketler sonunda elde edilen veriler tek tek incelenerek bilgisayar yardımı ile SPSS (Statistic Program for Social Sciences) programına aktarılmıştır.

Değerlendirmenin ilk aşamasında, araştırma kapsamına alınan öğretmen adayları, öğretim elemanı ve uygulama öğretmenleri anketlerinin “her zaman”, “sık sık”, “ara sıra”, “pek seyrek” ve “hiçbir zaman” şeklinde işaretledikleri maddelerin tek tek frekansları alınmış ve yüzdeleri hesaplanmıştır. İkinci aşamada ise, araştırma kapsamına alınan anketlerin puanlarından yararlanılarak ortalamalar hesaplanmıştır. Daha sonra, tarafların görüşleri 5’li likert tipi derecelendirme ölçeğine göre gruplandırılmıştır. Bu değerlendirme, 1-1.49 arasındaki puanlar hiçbir zaman, 1.50-2.49 pek seyrek, 2.50-3.49 ara sıra, 3.50-4.49 sık sık, 4.50-5.00 her zaman şeklinde derecelendirilmiştir.

VIII. Bulgular ve Yorum

No	ÖĞRETMEN ADAYININ BEKLENTİLERİ	Her zaman		Sık sık		Ara sıra		Pek seyrek		Hiçbir zaman		Orta - lama
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1	Öğretmenlik becerilerini öğreneceğiniz, deneyeceğiniz, geliştireceğiniz ve öğretmenlik mesleğinin tüm sorumluluklarını üstlendiğiniz fırsatı bulduğunuz bir okul ortamı sağlandı mı?	85	42.5	18	9.0	38	19.0	32	16.0	27	13.5	3.510
2	Uygulama sürecinde okulda yapacağınız etkinlikleri de içeren bir çalışma programı sağlandı mı?	--	--	3	1.5	107	53.5	88	44.0	2	1.0	2.550
3	Değişik sınıf düzeylerinde gözlem ve uygulama yapma olanağı sağlandı mı?	--	--	1	0.5	--	--	34	17.0	165	82.5	1.180
4	Fakülte uygulama öğretim elemanının ve uygulama öğretmenin destek ve rehberliğini aldınız mı?	34	17.0	41	20.5	48	24.0	43	21.5	34	17.0	3.010
5	Okul Deneyimi-II uygulaması sırasında uygulama öğretim elemanı ile haftada bir kez görüşme olanağı bulabildiniz mi?	--	--	4	2.0	83	41.5	104	52.0	9	4.5	2.410
6	Çalışmalarınız programda belirtilen zamanlarda ilgililerce düzenli olarak değerlendirildi mi?	22	11.0	80	40.0	77	38.5	21	10.5	--	--	3.520
7	Değerlendirme ile ilgili dönüt verildi mi?	31	15.5	85	42.5	58	29.0	23	11.5	3	1.5	3.590
8	Okul Deneyimi-II uygulaması işlemleri önceden bildirildi mi?	33	16.5	100	50.0	43	21.5	23	11.5	1	0.5	3.710

N=200 (Öğretmen Adayı)

Tablo 1: Öğretmen adaylarının fakülte ve uygulama okullarındaki görevlilerinden beklentilerinin dağılımları

Tablo 1’de, öğretmen adayları, uygulama okulunda, ve fakülteden beklentilerinin ne kadar gerçekleşip gerçekleşmediğine ait sorulara verdikleri cevaplar görülmektedir.

Öğretmen adaylarının verdikleri cevaplara göre;

Öğretmenlik becerilerini öğreneceği, deneyeceği, geliştireceği ve öğretmenlik mesleğinin tüm sorumluluklarını üstlendiği fırsatı bulduğunuz bir okul ortamı sağlandı mı sorusuna %42.5’ her zaman cevabını vermişlerdir. Öğretmen adaylarının verdikleri cevapların ortalaması ise 3.510 olarak

görülmektedir. Uygulama sürecinde okulda yapacağınız etkinlikleri de içeren bir çalışma programı sağlandı mı sorusuna yarısından fazlası (%53.5) ara sıra, %44.0'ü de pek seyrek cevabını vermişlerdir. Verdikleri cevapların ortalaması ise 2.550'dir. Değişik sınıf düzeylerinde gözlem ve uygulama yapma olanağı sağlanıp sağlanmadığına ise, büyük bir çoğunluğu (%82.5) hiçbir zaman cevabını işaretlemişlerdir. Ortalamada oldukça düşüktür (1.180). Fakülte uygulama öğretim elemanının ve uygulama öğretmeninin destek ve rehberliğini aldınız mı sorusuna her zaman aldım diyenlerle, hiçbir zaman almadım diyenlerin oranı eşit olduğu görülmektedir (%17.0). Ortalaması ise 3.010 olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmenlik uygulaması sırasında uygulama öğretim elemanı ile haftada bir kez görüşme olanağı bulup bulmadığına yine yarısından fazlası (%52.0) pek seyrek seçeneğini işaretlemişlerdir. Ortalaması da düşük çıkmıştır (2.410). Çalışmalarınız programda belirtilen zamanlarda ilgililerce düzenli olarak değerlendirildi mi sorusuna %40.0'ı sık sık, %38.5'i ara sıra değerlendirildiğini ifade etmişlerdir. Ortalaması da sık sık derecesine yakındır (3.520). Değerlendirme ile ilgili dönütlerin verilmesi ve Okul Deneyimi-II işlemleri önceden bildirilmesi sorularına verilen cevapların oranları ve ortalamaları birbirine eşit görülmektedir.

Yukarıdaki bulgulara göre, öğretmen adaylarının uygulama okulunda ve fakülteden beklentileri tam anlamı ile gerçekleşmediği olarak düşünülebilir. Öğretmen adaylarının değişik sınıflarda gözlem ve uygulama yapma olanağı bulamamaları da oldukça düşündürücüdür. Yine, öğretmen adayları kendilerinin yaptıkları işlerle ilgili olarak belirli zamanlarda düzenli olarak fakülte öğretim elemanları tarafından gözlenip değerlendirmenin yapılamadığını ifade etmektedirler. Öğretmen adayları verdikleri cevaplarla öğretmenliğe uyum sağlama sürecinde öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin kendilerine yardımcı olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bu yardım bilimsel yeniliklerin karşılıklı olarak paylaşılması, derse hazırlığın nasıl yapılması gerektiği, derste belirli dönemlerde dönütler alınması, karşılaşılabilecek sorunları kolayca aşmalarına yardımcı olunması vb. gibi konularda olmalıdır.

Bu konu ile ilgili yapılan araştırmalarda, fakülte uygulama okulu modeli ve bu model içerisinde yer alan Okul Deneyimi-II dersinin amaçlandığı şekilde başarılı olması ise; modelden öğretmen adaylarının, uygulama okulunun ve fakültenin beklentilerinin karşılaştırılması derecesine bağlı olduğunu vurgulamaktadırlar (Şahin, 2003:43; Kocabaş, Durukafa ve Gürses, 2000:50; Çepni ve Azar, 1995:70; MEB, 1993).

N	UYGULAMA OKULUNUN BEKLENTİLERİ	Her zaman		Sık sık		Ara sıra		Pek seyrek		Hiçbir zaman		Ortalama X
		f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	
1	Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde birlikte çalışabildiniz mi?	15	18.8	3	3.8	26	32.5	19	23.8	17	21.3	2.750
2	Fakülte tarafından, öğretmen adaylarının uygulama okuluna gönderilmeleri, yerleştirilmeleri ve uygulamalar konusunda okul yönetiminin görüşlerinin alınması ve uygulama öncesinde okul uygulama öğretmenlerine bilgi verildi mi?	--	--	3	3.8	57	71.3	18	22.5	2	2.5	2.760
3	Fakülte tarafından, uygulama program takviminin hazırlanmasında uygulama okulu koordinatörü ile bölüm uygulama koordinatörü işbirliğinde bulunuldu mu?	--	--	1	1.3	--	--	23	28.8	56	70.0	1.330
4	Fakülte tarafından, uygulama öncesinde uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarına ilişkin bilgi verildi mi?	16	19.9	17	21.3	18	22.5	15	18.8	14	17.5	3.190
5	Fakülte tarafından, uygulama öğretmenin, uygulama öğretim elemanları ile düzenli aralıklarla bir araya gelerek öğretmen adayının gelişimi ve uygulamalara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabildi mi?	--	--	1	1.3	32	40.0	45	56.3	2	2.5	2.400
6	Uygulama öğretmenlerine öğretmen adayının değerlendirilmesinde ve dönüt verme sürecinde yer verildi mi?	5	6.3	21	26.3	42	52.5	12	15.0	--	--	3.240
7	Fakülte tarafından, Eğitim fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde yer alan uygulama öğretmenlerinin ve okul uygulama koordinatörlerinin rollerine hazırlanmaları için hizmetiçi eğitim verildi mi?	6	7.5	32	40.0	27	33.8	14	17.5	1	1.3	3.350
8	Uygulama öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla fakülte ortamında akademik etkinliklere (ders, seminer, konferans vb.) katılımının fakültece sağlandı mı?	13	16.3	37	46.3	18	22.5	11	13.8	1	1.3	3.630
9	Öğretmen adaylarının uygulama okulu kurallarına uymasının sağlanması için fakülte gerekli davranışları verdi mi?	6	7.5	28	35.0	30	37.5	16	20.0	--	--	3.300

N= 80 (Uygulama Okulu)

Tablo 2: Uygulama okulunun fakülte ve öğretmen adaylarından beklentilerinin dağılımları

Tablo 2’de, uygulama okulunun, öğretmen adayı ve fakülteden beklentilerinin ne kadar gerçekleşip gerçekleşmediğine ait sorulara verdikleri cevaplar görülmektedir.

Uygulama okulunun verdikleri cevaplara göre;

Eğitim Fakültesi ile İşbirliği içinde çalışabildiniz mi sorusuna %32.5’i ara sıra, %21.3’ü hiçbir zaman olarak ifade etmişlerdir. Uygulama okulunun görüşlerinin ortalaması ise, 2.750 olarak ortaya çıkmıştır. Fakülte tarafından, öğretmen adaylarının uygulama okuluna gönderilmeleri, yerleştirilmeleri ve uygulamaları konusunda okul yönetiminin görüşlerinin alınması ve uygulama öncesinde okul uygulama öğretmenlerine bilgi verilmesi konusunda büyük bir çoğunluğu (%71.3) ara sıra cevabında yoğunlaşmışlardır. Ortalaması da 2.760 olarak görülmektedir. Fakülte tarafından, uygulama program takviminin hazırlanmasında uygulama okulu koordinatörü ile bölüm uygulama koordinatörü işbirliğinde bulunuldu mu sorusuna %70.0 gibi büyük bir oran hiçbir zaman görüşünde birleşmişlerdir. Ortalaması da bunu göstermektedir (1.330). Fakülte tarafından, uygulama öncesinde uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarına ilişkin bilgi verildi sorusuna verilen cevaplar her bir dereceye yaklaşık eşit cevap verdikleri görülmektedir. Ortalaması da ara sıra dercesine yakındır (3.190). Fakülte tarafından, uygulama öğretmenin, uygulama öğretim elemanları ile düzenli aralıklarla bir araya gelerek öğretmen adayının gelişimi ve uygulamalara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabildi mi sorusuna da %56.3’ü gibi büyük bir oran pek seyrek olduğunu belirtmişlerdir. Zaten ortalama da 2.400 ile bunu göstermektedir. Uygulama öğretmenlerine öğretmen adayının değerlendirilmesinde ve dönüt verme sürecinde yer verildi mi sorusuna yarıyandan fazlası (%52.5) ara sıra olarak ifade etmişlerdir. Ortalaması da 3.240 olarak görülmektedir. Fakülte tarafından, Eğitim fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği’nde yer alan uygulama öğretmenlerinin ve okul uygulama koordinatörlerinin rollerine hazırlanmaları için hizmet-içi eğitim verildi mi sorusuna %40.0’ı sık sık, %33.8’i de ara sıra olarak verildiğini dile getirmişlerdir. Ortalaması da bunu göstermektedir (3.350). Uygulama öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla fakülte ortamında akademik etkinliklere (ders, seminer, konferans vb.) katılımının fakültece sağlandı mı sorusuna yarısına yakını (%46.3) sık sık olarak belirtmişlerdir. 3.630 ortalama ile de sık sık dercesine yakın olduğu tabloda görülmektedir. Öğretmen adaylarının uygulama okulu kurallarına uymasının sağlanması için fakülte gerekli davranışları verdi mi sorusuna da %35.0’ı sık sık, %37.5’i de ara sıra olarak ifade etmişlerdir. Ortalaması da 3.300 olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 2’de ortaya çıkan sonuçlara göre, uygulama okulunun sorulara verdikleri cevaplara göre dikkat çekici bazı noktalar görülmektedir. Bunların başında fakülte tarafından, uygulama program takviminin hazırlanmasında

uygulama okulu koordinatörü ile bölüm uygulama koordinatörü işbirliğinde hemen hemen hiç bulunmadıkları görülmektedir. Oysa Fakülte-Uygulama Okulu İşbirliğinin sağlıklı yürütülmesi geleceğin öğretmenlerinin daha nitelikli yetiştirilmesine büyük bir katkı sağlayacağı düşünülebilir. Yine aynı şekilde, fakülte tarafından, uygulama öğretmenin, uygulama öğretim elemanları ile düzenli aralıklarla bir araya gelerek öğretmen adayının gelişimi ve uygulamalara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmeleri konusunda da sıkıntılar olduğu görülmektedir. Bu da, bu konulara yeterli düzeyde ilgi gösterilmediğini göstermektedir.

Bu konuda yapılan araştırmalara göre, uygulama okulu, eğitim fakültesi ile öğretmen adayının Okul Deneyimi-II uygulamasında başarılı olması için ders programları, öğretmen adaylarının kılık kıyafetleri, davranışları ve sosyal etkinliklere katılması konularında işbirliği yapılmalıdır görüşünde birleşmişlerdir (Ünver, 2003:91; Jones, Reid ve Bevins, 1997:256). Ayrıca, elde edilen bilgilere göre, uygulama okuluna, fakülte tarafından bu konularla ilgili kendilerine yeterince bilgiler verilmediği, kendilerinin bu konulara yabancı kaldıklarını ve bu nedenle öğretmen adaylarına yeterince yardımcı olamadıkları düşünülebilir.

N	EĞİTİM FAKÜLTESİNİN BEKLENTİLERİ	Her zaman		Sık sık		Ara sıra		Pek seyrek		Hiçbir zaman		Ortalama X
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1	Uygulama okulların fakültenin göndermiş olduğu öğretmen adaylarını kabul etmesi, adayların uygulama öğretmenlerine dağılımı sağlıklı bir biçimde yapıldı mı?	1	2.5	23	57.5	14	35.0	1	2.5	1	2.5	3.550
2	Uygulama okullarında öğretmen adayları için hazırlanan uygulama takvimi ve programına uyuldu mu?	1	2.5	13	32.5	22	55.0	3	7.5	1	2.5	2.250
3	Uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adayının gelişimi ve uygulama etkinlikleri konusunda bilgi alışverişinde bulunabilmesi amacı ile düzenli aralıklarla yapacağı toplantılar uygulama öğretmenlerinin ve Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörünün katılımı ile yapılabildi mi?	--	--	9	22.5	19	47.5	11	27.5	1	2.5	2.900
4	Uygulama öğretmenince doldurulan öğretmenlik uygulaması değerlendirme formu ilgili öğretim elemanına zamanında teslim edildi mi?	1	2.5	22	55.0	14	35.0	3	7.5	--	--	3.530

N= 40 (Eğitim Fakültesi)

Tablo 3:Eğitim Fakültesinin ve öğretmen adayları ve uygulama okulundaki beklentilerinin dağılımları

Tablo 3’de, eğitim fakültesinin, öğretmen adayı ve uygulama okulundan beklentilerinin ne kadar gerçekleşip gerçekleşmediğine ait sorulara verdikleri cevaplar görülmektedir.

Eğitim Fakültesinin verdikleri cevaplara göre;

Uygulama okulların fakültenin göndermiş olduğu öğretmen adaylarını kabul etmesi, adayların uygulama öğretmenlerine dağılımı sağlıklı bir biçimde yapılması sorusuna büyük bir oranda (%57.5) sık sık cevabını vermişlerdir. Ortalama da bunu desteklemektedir (3.550). Uygulama okulların öğretmen adayları için hazırlanan uygulama takvimi ve programına uyuldu sorusuna ise, %55.0 ile ara sıra uyuldu cevabını vermişlerdir. Bu sorunun ortalaması da oldukça düşüktür (2.250). Uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adayının gelişimi ve uygulama etkinlikleri konusunda bilgi alışverişinde bulunabilmesi amacı ile düzenli aralıklarla yapacağı toplantılar uygulama öğretmenlerinin ve Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörünün katılması ile yapılabildi mi sorusuna da, yarısına yakını (%47.5) ara sıra görüşünü dile getirmişlerdir. Bu sorunun da ortalaması düşük olduğu görülmektedir (2.900). Son soru olan, uygulama öğretmenince doldurulan öğretmenlik uygulaması değerlendirme formu ilgili öğretim elemanına zamanında teslim edildi sorusuna ise %55.0’i sık sık, %35.0’ı da ara sıra olarak cevap vermişlerdir. Ortalaması ise 3.530 olarak ortaya çıkmıştır.

Elde edilen bulgular sonucunda, eğitim fakültesinin beklentileri tam olarak yerine getirilmediği söylenebilir. Buna ilaveten öğretmen adayları için fakülte tarafından hazırlanan uygulama takvimine ve programına çok fazla uyulmadığı görüşünü de endişeyle izledikleri söylenebilir. Uygulama öğretmenleri tarafından doldurulan değerlendirme formlarının daha dikkatlice doldurulması ve ön yargıya yer verilmemesi hususunda endişeli oldukları da gözden kaçmamaktadır.

IX. Sonuç ve Öneriler

Okul Deneyimi-II haftada bir gün olmak koşuluyla bir dönem sürmekte ve öğretmen adayının öğretime planlı bir biçimde katılmasını amaçlamaktadır. Öğretmen adaylarının bu derste yaptıkları görev ve etkinlikler, onlara öğrencilerle bireysel olarak ve küçük gruplar halinde çalışma, sınırlı sorumluluklarla da olsa kısa sürede öğretmenlik deneyimi kazanma fırsatı sağlamalıdır. Yine, Okul Deneyimi-II aşamasında amaç öğretmen adaylarının yeterliklerini değerlendirerek değil, bu yeterlikleri edinme sürecinde onlara yardım ve rehberlik etmektir. Bunun için bu aşamada daha çok yetiştirme ve geliştirmeye dönük değerlendirme esastır.

Araştırmanın bulgularından yola çıkarak, araştırmaya katılan öğretmen adayları, uygulama okulu görevlileri (yönetici, uygulama öğretmeni) ve eğitim fakültesi görevlileri (fakülte ve bölüm/anabilim dalı uygulama koordinatörleri, öğretim elemanları) Okul Deneyimi –II uygulamasında beklentilerini şu şekilde ortaya koymuşlardır.

Öğretmen adayları, uygulama sürecinde, değişik sınıf düzeylerinde gözlem ve uygulama yapma olanağı bulamadıklarını ve uygulama sırasında öğretim elemanı ile haftada bir kez görüşme olanağı bulamadıklarını ifade etmişlerdir.

Uygulama okulu ise, uygulama sürecinde fakülte tarafından, uygulama program takviminin hazırlanmasında uygulama okulu koordinatörü ile bölüm koordinatörünün işbirliğinin hiçbir zaman gerçekleşmediği sonucuna varmışlardır.

Eğitim fakültesi, uygulama sürecinde, Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörünün işbirliğinde çok fazla yer almadığını ve fakülte tarafından hazırlanan uygulama takvimi programına pek seyrek uyulduğunu düşünmektedir.

Tarafların karşılıklı beklentileri doğrultusunda öğretmen adayları, uygulama okulu ve eğitim fakültesi karşılıklı olarak sorumluluklarını tam anlamıyla yapamadıkları ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Bu sorumluluklara dayalı olarak taraflar Okul Deneyimi-II uygulamasında aşağıdaki etkinlikleri yerine getirmelidir.

- Eğitim fakültesi ve uygulama okulu, öğretmen adaylarının haftalık etkinlik raporunu incelemeli ve onlara dönüt vermelidirler.
- Öğretmen adayını sınıfta en az bir kez izledikten sonra gözlemlerini öğretmen adayı ile paylaşmalıdır.
- Okul Deneyimi-II dersi ile ilgili başarı notunu hesaplamada öğretmen adayının haftalık raporlarını esas almakla birlikte öğretmen adayının devam çizelgesi ve uygulama okulundaki etkinliklerini de göz önünde bulundurmalıdır.
- Okul Deneyimi-II uygulamasında görev alan Eğitim Fakültesi görevlileri, uygulama okulu görevlileri, sorumluluğundaki öğretmen adaylarına düzenlenen programı, görev ve sorumluluklarını açıkça ortaya koyarak tanıtmalıdır.
- Okul Deneyimi-II dersinin daha sağlıklı yürütülebilmesi için fakültedeki öğretim elemanları tarafından Okul Deneyimi-II dersi için çalışma raporu hazırlayarak öğretmen adaylarına ve uygulama öğretmenlerine verilmelidir. Ayrıca uygulama okulundaki bir rehber öğretmene düşen öğretmen adayı sayısı en fazla 3 olmalıdır.
- Uygulama okul koordinatörleri ve uygulama okulu rehber öğretmenlerinin bu konuda daha etkin rol almalarını sağlamak için fakülte tarafı ile Milli Eğitim Müdürlüğü İşbirliği çerçevesinde yaz dönemlerinde il veya bölge bazında bu konu ile ilgili Hizmet İçi Eğitim Programları düzenlenmelidir.
- Okul Deneyimi-II dersine ayrılan sürenin haftada 2 veya 3 güne çıkarılması uygun olacaktır.

- Okul Deneyimi-II dersinin İlköğretim bölümlerindeki öğretmen adayları için merkezi okulların yanında köylerdeki okullarda ve özellikle birleştirilmiş sınıflarda yapılması uygun olabilir.

Abstract: The purpose of this study is to determine solving proposals about what to do in order to be able to attain this lesson to more effective structure in the direction of the views from the sides, and to maintain collaboration regularly, and to determine the expectations from each other of the sides taking the place the collaboration Education Faculty-Practicum School. In this study, a descriptive one, scanning model used. Question form prepared by the researcher was used as the means of measuring. The context of the study consists of 200 preservice teacher, 40 education faculty workers and 80 practicum school workers. According to the findings obtained from the research, we concluded that the expectations of the sides from each other didn't reach at the result.

Key Words: Education Faculty, Practicum School, Preservice Teacher, Collaboration, School Experience-II

Kaynakça

- Azar, Ali. (2003). "Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerinin Yansıması", **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 159, 181-194.
- Baykul, Yaşar., S. Gelbal, H. Kelecioğlu (2001). **Araştırma Teknikleri**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Bines, H. And Welton, J. M. (1995). **Managing Partnership in Teacher Training and Development**, London, Routledge, 224.
- Çepni, Salih, Ayaş Ali Paşa, Baki, A. (1999). "Fakülte-Okul İş Birliği Modelinin Uygulanmasında Karşılaşılabilecek Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri", **III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Sayı:1, s:74-86.
- Erdoğan, İrfan (1998). **SPSS Kullanım Örnekleriyle Araştırma Dizaynı ve İstatistik Yöntemleri**, "Yayınevi Yok", Ankara.
- Hacıoğlu, F. ve Alkan C. (1997). **Öğretmenlik Uygulamaları-Öğretim Teknolojisi**. Ankara: Alkim Yayınevi.
- JonesS, L., David R. Ve Bevins S. (1997). Teachers' Perceptions of Mentoring in a Collaborative Model of Initial Teacher Training, **Journal of Education for Teaching**, 23 (3), 255.
- Kaptan, Saim (1991). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**, Tekışık Web Ofset Tesisleri, Anakara.
- Kocabaş, Ayfer, Durukafa Gönül ve Gürses Işık. (2000). "1998-1999 Öğretim Yılı Güz Yarıyılı Buca Eğitim Fakültesi Uygulama Okulları İşbirliği Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", **D. E. Ü. Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı:12, 2000, s:44-55.

- MEB. (1993). **Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon ve İşbirliği Toplantısı**, 26-29 Mayıs 1992, Erzurum, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayın No:1, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Sencer, Muzaffer ve Yakut Irmak (1984). **Toplum Bilimlerde Yöntem**, 2. Baskı, Onur Basımevi, İstanbul.
- SeyidoğluU, Halil (1995). **Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı**, Geliştirilmiş 6. Baskı, Güzem Yayınları, No:10, İstanbul.
- Şahin, Çavuş. (2003). “Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğrenme-Öğretme Süreci Açısından Değerlendirilmesi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ünver, Gülsen. (2003). “Öğretmenlik Uygulamasında İşbirliği: Bir Durum Çalışması”, **Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 23, Sayı1, 87-100.
- Weaver, D. ve Stanulis R. N. (1996). Negotiating Preparation and Practice: Student Teaching in the Middle. **Journal of Teacher Education**. 47 (1), 27-35.
- Whiting, Paul R. (1999). “Clinical Experiences in Primary Teacher Education”, **Asia-Pasific Journal of Teacher Education**, Vol:27, Issue 1, Marc 1999, (77-88).
- YÖK, (1998). **Fakülte-Okul İşbirliği**, YÖK/DÜNYA BANKASI Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara.
- YÖK, (2001). **Okullarda Uygulama Çalışmaları**, YÖK/DÜNYA BANKASI Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara.